

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА**

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
АРХИВ
ПРИШТИНА**

ПРИМЉЕНО: 10.04.2017			
Орг. јед.	Број	Приват.	Знакост
05-644			

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији

На основу одлуке Наставно-научног већа Медицинског факултета у Приштини са седиштем у Косовској Митровици, број 05-621 од 07.04.2017. године, Декан факултета је донео Одлуку о формирању Комисије за оцену урађене докторске дисертације кандидата спец. др Александра Антонијевића, под насловом:

„ЕПИДЕМИОЛОШКЕ ЗНАЧАЈНОСТИ МАЛИГНИХ НЕОПЛАЗМИ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ“, у саставу:

1. Доц. др Јасмина Стевановић – Медицински факултет Приштина – Косовска Митровица, председник
2. Проф. др Милан Парлић – Медицински факултет Приштина – Косовска Митровица, члан
3. Доц. др Наташа Ранчић – Медицински факултет Ниш, ментор, члан
4. Проф. др Бранислав Тиодоровић – Медицински факултет Ниш, члан
5. Проф. др Момчило Мирковић – Медицински факултет Приштина – Косовска Митровица, члан

Након прегледаног материјала достављеног од стране кандидата, Комисија подноси следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ **о урађеној докторској дисертацији**

I ТЕХНИЧКИ ОПИС ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Епидемиолошке значајности малигних неоплазми на Косову и Метохији“ кандидата спец. др Александра Антонијевића, по садржају и форми рукописа испуњава све критеријуме квалитетно обрађене и добро презентоване научне проблематике. Дисертација је написана на 127 страна, има 8 поглавља: увод, циљ рада, радне хипотезе, материјал и метод, резултате, дискусију, закључак и литературу. Укупно има 11 табела, 2 картограма, 45 графика и 3 слике. Примењена је научна методологија која одговара постављеном циљу и радним хипотезама. Закључци су у складу са постављеним циљевима.

II ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Увод

У овом поглављу кандидат износи опис основних појмова и дефиниција у области малигних болести. Поред тога, кандидат износи податке о распрострањености и учесталости малигних неоплазми у свету и код нас, као и податке о морталитету. Описује демографске карактеристике оболелих, етиологију тумора, факторе ризика, клиничку слику и најчешће коришћене дијагностичке тестове и процедуре за откривање малигних неоплазми.

Увод указује на величину проблема и садржи преглед литературе са најновијим сазнањима из области ове докторске дисертације.

2. Циљ рада

У овом поглављу кандидат је јасно и прецизно поставио циљеве истраживања у оквирима научне проблематике наведене докторске дисертације који доприносе науци и научној медицини. Циљеви су постављени тако да могу да обезбеде одговоре на кључна питања везана за предмет истраживања и омогуће конкретне закључке. Сprovedено истраживање има за циљ утврђивање опште и специфичне стопе инциденције, тренд инциденције и тренд морталитета, могућности за формирање регистра за рак на територији АП КиМ, ефикасно спровођење мера примарне и секундарне превенције, као и предлог мера за смањивање броја новооболелих и смањивање морталитета од малигних неоплазми.

3. Хипотезе

У овом раду хипотезе су адекватно постављене у односу на циљеве истраживања и јасно су формулисане. Постављене хипотезе су: да је оболевање и умирање од малигних неоплазми у порасту; да је оболевање и умирање веће код мушкараца него код жена.

4. Материјал и метод

У овом поглављу наведени су начини, технике и методе прикупљања података у реализацији истраживања. Примењена је дескриптивна епидемиолошка студија. Ретроспективно су анализирани подаци о новооболелим и умрлим српским и неалбанским становништвом у периоду од 2004 – 2013. године на територији АП КиМ и јужног дела-енклаве.

Како у популационом регистру за рак Републике Србије нема података о оболевању и умирању становништва са територије АП КиМ од 1998. године, то су подаци за ово истраживање прикупљани из следећих извора: подаци из протокола болничких и ванболничких здравствених установа АП КиМ али и из централне Србије, патохистолошких, цитолошких, хематолошких и других лабораторија, званичних потвуда смрти (ДМ 2 образац), фондова здравственог осигурања и циљаних истраживања. Из пријава малигне неоплазме добијени су основни демографски подаци - узраст, пол, место сталног пребивалишта, подаци о примарној локализацији, патохистолошком налазу, ширењу неоплазме.

На простору КиМ после 1999. године није вршен попис становништва од стране Републике Србије тако да су подаци о процењеном броју становништва на територији АП КиМ добијени од Међународног и Покрајинског Црвеног Крста, УНМИК администрације, Министарства за КиМ и Координационог центра за КиМ (подаци о броју становника за израду социјалних карти). Подаци за процену броја становника добијени су и од Републичког фонда здравственог осигурања (РФЗО) и од Завода за јавно здравље Косовска Митровица (ЗЗЈЗ) који добија податке од здравствених установа са територије своје надлежности, подаци школских и предшколских установа као и локалних самоуправа.

Процењен број српског и неалбанског становништва на територији АП КиМ према наведеним изворима износи 144,834 становника.

Број становника по општинама: Косовска Митровица (30,024), Звечан (16,000), Зубин Поток (7,973), Лепосавић (14,503), јужни део покрајине-енклаве (76,334).

Подаци о броју становника приказани су по општинама, по узрасту (укупан број становника), а по полу збирно, без дистрибуције по узрастним групама, јер тих података нема.

Због недостатка узрасно полне дистрибуције становника целе територије АП КиМ и наведених општина са српским и неалбанским становништвом, није било могуће израчунавање узрасно специфичних стопа инциденције и морталитета, а самим тим није била могућа примена стандардизација стопа инциденције и морталитета.

Статистичка обрада података

Сви подаци о оболелима и умрлима од малигнух неоплазми унети су у посебну базу посебно креирану за ово истраживање. Малигне неоплазме су шифриране према Међународној класификацији болести - десета ревизија, књига 1 (шифре C00-C96) и према Међународној класификацији онколошких болести - друго издање (шифре 8000/3-9941/3). Нису обухваћени тумори "in situ" (шифре D00-D09).

Квантитативна статистичка анализа добијених података спроведена је на рачунару. Израчунавани су релативни бројеви, просечне вредности, проценти, нестандардизоване годишње стопе инциденције и морталитета, специфичне просечне годишње стопе, нестандардизоване стопе према полу, нестандардизоване специфичне стопе према примарној локализацији малигног процеса.

Сви добијени подаци су шифрирани и унети у базу података. За уписивање, рангирање, груписање, табеларно и графичко приказивање података, коришћен је Excell program из Microsoft Office 2007 програмског пакета.

Кретање општих и специфичних стопа инциденције и морталитета током посматраног периода приказано је линеарним трендовима. Линеарни тренд представља линеарни регресиони модел у коме је независна променљива величина (x) време. Линија тренда одређена је помоћу једначине $y = a + bx$. Резултати статистичке анализе приказани су табеларно и графички.

5. Резултати

У овом поглављу кандидат је приказао добијене резултате на 37 страница текста, 35 графикона и 10 табела на методски јасан начин и према принципима научно-истраживачког рада. Добијени резултати су адекватно статистички обрађени и приказани. Сви резултати добијени овим истраживањем имају несумњив научно-истраживачки и јавноздравствени значај.

6. Дискусија

Ово поглавље је засновано на савременим принципима научно – истраживачког рада, где кандидат, полазећи од врло јасних и значајних резултата добијених у истраживању даје јасна тумачења добијених резултата. Најважнији резултати ове студије су: континуиран пораст броја новооболелих мушкарца и жена од малигнух

неоплазми, статистички значајан пораст трендова нестандардизованих стопа инциденције и морталитета. Утврђени трендови показују тенденцију раста и у наредном периоду. Мушкарци су у просеку 1,5 пута више оболевали од жена. Умирање од малигних неоплазми било је готово подједнако међу половима.

Највећи број новооболелих био је са територије јужног дела АП КиМ, једна трећина 33,9%, затим следе новооболели из општина на северу АП КиМ, Косовска Митровица 23,2%, Лепосавић 21,8%, Звечан 12,1% и Зубин Поток 9%.

У посматраном периоду водеће малигне неоплазме као узрок оболевања становништва биле су: немеланомски рак коже, рак плућа, рак мокраћне бешике, рак дебелог црева, рак ларинкса и рак језика. Немеланомски рак коже био је први узрок оболевања српског и неалбанског становништва, на другом месту био је рак плућа а на трећем рак мокраћне бешике. У структури оболевања од малигних неоплазми, немеланомски рак коже чинио је 17,8%. Према приказаним подацима, новооболели од ових шест водећих малигних тумора чинили су више од половине 875 (51,2%) свих новооболелих од малигних неоплазми. Према приказаним резултатима у посматраном десетогодишњем периоду, од малигних неоплазми умрло је 53,34% мушкараца и 46,66% жена. Забележен је пораст тренда нестандардизованих стопа морталитета малигних неоплазми и код мушкараца и код жена. Стопе морталитета биле су више код мушкараца него код жена. Мушкарци су највише умирали од рака плућа, рака дебелог црева и рака простате. Више од једне четвртине од укупног броја умрлих мушкараца од свих забележених малигних неоплазми, чинили су умрли од рака плућа. Рак дојке био је први узрок смрти жена и учествовао је са 24,6%, приближно једна четвртина у укупном морталитету жена од малигних неоплазми. На другом месту био је рак грлића материце са 11,4% и на трећем рак дебелог црева са 7%.

Добијени резултати су у сагласности са постојећим подацима и извештајима о оболевању и умирању од малигних неоплазми у свету и у централној Србији.

7. Закључци

У овом поглављу дефинисани су јасни и прецизни закључци у 11 тачака који су у потпуности изведени из добијених резултата и одговарају постављеним циљевима и подржавају радне хипотезе.

8. Литература

У дисертацији је коришћена савремена, домаћа и страна медицинска литература. Наведена је 221 референца, од којих једну трећину чине референце публиковане у последњих 5 година. Референце су наведене по Ванкуверском систему тј. према редоследу појављивања у дисертацији.

III ОЦЕНА НАУЧНОГ ДОПРИНОСА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ово је прва епидемиолошка студија малигних неоплазми у српском и неалбанском становништву на територији АП КиМ после 1999. године. На основу властитих, оригиналних података са терена и из здравствених установа са територије АП КиМ, у српском и неалбанском становништву у периоду од 2004 – 2013. године, кандидат је утврдио и доказао научним методама да постоји континуирани пораст броја новооболелих мушкарца и жена од малигних неоплазми на територији АП КиМ. Утврђен је статистички значајан пораст трендова нестандардизованих стопа инциденције и морталитета. Трендови инциденције и морталитета показују тенденцију раста и у наредном периоду. Мушкарци су у просеку 1,5 пута више оболевали од жена. Немеланомски рак коже био је први узрок оболевања, затим рак плућа и рак мокраћне бешике. Водећи узроци умирања мушкараца били су рак плућа, рак дебелог црева и рак простате. Жене су највише умирале од рак дојке, рака грлића материце и рака дебелог црева. Неопходно је формирање регистра за рак за АП КиМ као и хитно спровођење мера примарне и секундарне превенције, спровођење скрининга у циљу смањивања преваленције фактора ризика за малигне неоплазме и смањивање морталитета становништва.

IV ЗАКЉУЧАК

Докторска дисертација „Епидемиолошке значајности малигних неоплазми на Косову и Метохији“ кандидата спец. др Александра Антонијевића представља оригиналан и самосталан научни рад, који даје значајан допринос медицинској науци и струци. Циљеви истраживања су јасно и прецизно дефинисани, коришћена савремена литература, а добијени резултати истраживања су јасно приказани. Закључци су јасни и представљају одговор на постављене циљеве истраживања.

Имајући у виду све изнете чињенице, Комисија у наведеном саставу предлаже Наставно – научном већу Медицинског факултета Приштина са привременим седиштем у Косовској Митровици, да усвоји позитивну оцену ове докторске дисертације и проследи је у даљи поступак за јавну одбрану.

Датум и место: 10.04.2017. год. у Косовској Митровици

Комисија:

1. Доц. др Јасмина Стевановић - председник

Јасмина Стевановић

2. Проф. др Милан Парлић, члан

Милан Парлић

3. Доц. др Наташа Ранчић – ментор, члан

Наташа Ранчић

4. Проф. др Бранислав Тиодоровић - члан

Бранислав Тиодоровић

5. Проф. др Момчило Мирковић - члан

Момчило Мирковић